

Vyšší odborná škola
a Střední průmyslová škola elektrotechnická,
Plzeň, Koterovská 85

ROČNÍKOVÁ PRÁCE S OBHAJOBOU

Téma: Roverbert

Autor práce: Matouš Hep

Třída: 3.L

Vedoucí práce: Jiří Švihla

Dne: 30.4.2024

Hodnocení:

**Vyšší odborná škola a
Střední průmyslová škola elektrotechnická Plzeň,
Koterovská 85**

ZADÁNÍ ROČNÍKOVÉ PRÁCE	
Školní rok	2023/2024
Studijní obor	78-42-M/01 Technické lyceum
Jméno a příjmení	Matouš Hep
Třída	3.L
Předmět	Kybernetika
Hodnoceno v předmětu	Kybernetika
Téma	Roverbert
Obsah práce	<ol style="list-style-type: none"> 1. Návrh softwaru pro prevenci kolize 2. Implementace antikolizních senzorů do karoserie 3. Implementace mechaniky pohonu 4. Návrh a 3D tisk karoserie
Zadávací učitel Příjmení, jméno	Švihla Jiří
Podpis zadávajícího učitele	
Termín odevzdání	30. dubna 2024

Anotace

Ročníková práce se zabývá řešením problematiky navádění vozítka podle čáry. První část práce nabízí možnosti zpracování vstupu ze senzoru detekujícího překážky. Dále práce obsahuje návrh softwaru řídícího pohonnou jednotku s ohledem na regulaci rychlosti jízdy podle zakřivení vodicí čáry. Poslední část práce je věnována designu karoserie s ohledem na implementaci mechaniky zatáčení, senzorů, baterie, motorů a jednočipového počítače. Finálním výstupem práce je vozidlo schopné následovat vodicí čáru, které je schopno zastavit v případě vyskytnutí se překážky v cestě.

„Já Matouš Hep prohlašuji, že jsem ročníkovou práci na téma Roverbert zpracoval sám se spolužákem Martinem Robbem za konzultace vedoucího práce Jiřího Švihly. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsme použili k sepsání této práce, byly citovány a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“

V Plzni dne:

Podpis:

Obsah

1	Seznam součástí	6
2	Automatická prevence kolize	7
2.1	Princip	7
2.2	Zapojení	7
2.3	Program	9
3	Pohon	11
3.1	Hardware	11
3.2	Software	11
4	Design karoserie	12

Úvod

Motivace

Sledování čáry nachází v současné době značné využití ve skladování, logistice a na autonomních výrobních linkách například jako navigace pro skladovací roboty. Cílem práce je vytvoření vozidla s obdobným navigačním systémem.

Řešení

Navigaci po čáře zajišťuje řada infračervených (dále jen IR) senzorů. Senzor přijímá odražené IR záření, které se liší na základě barvy odrazové plochy, což umožňuje odlišení kontrastních barev a převedení na logickou jedničku a nulu. Detekci překážky před vozidlem zajišťuje ultrazvukový senzor, z něhož lze zjistit vzdálenost od překážky na základě rozdílu mezi přijetím a vysláním signálu.

Výstupy z ultrazvukového a IR senzorů jsou zpracovávány v jednočipovém počítači Raspberry Pi Pico, který podle příchozího vstupního signálu řídí zatáčení vozidla a rychlost jízdy.

1 Seznam součástí

2 Automatická prevence kolize

2.1 Princip

K automatické prevenci kolize využívám v ročníkové práci ultrazvukového senzoru pro měření vzdálenosti HC-SR04 (viz Obrázek 1).

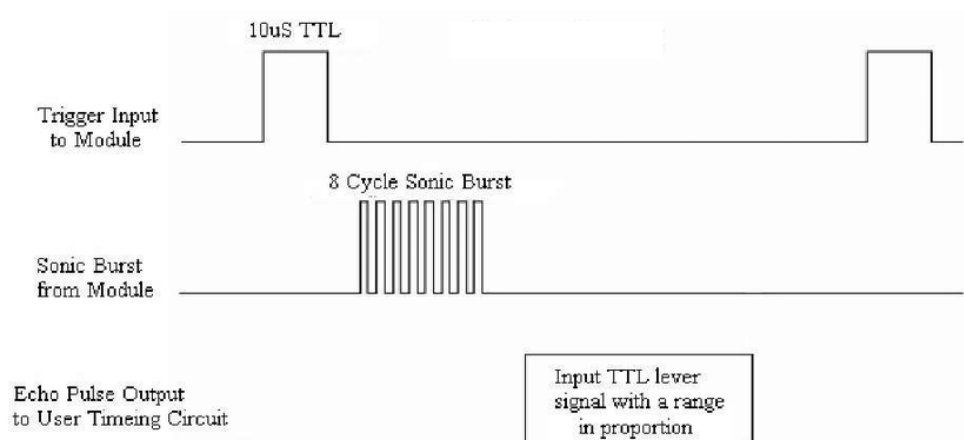
Obrázek 1: Ultrazvukový senzor

Ultrazvukový senzor při přijetí řídicího signálu ve formě napěťového pulzu o minimální délce $10\ \mu\text{s}$ vyšle 8 cyklů ultrazvuku o frekvenci 40 kHz (viz Obrázek 2). V případě, že se vyskytuje ve vzdálenosti odpovídající měřicímu rozsahu 2-400 cm překážka, vyslaný ultrazvukový signál se od překážky odrazí zpět, kde je zachycen senzorem. Při opětovném přijetí signálu senzor vyšle z výstupního pinu napěťový pulz, jehož délka odpovídá času mezi vysláním a přijetím ultrazvukového signálu. Z délky tohoto pulzu a rychlosti šíření zvuku lze posléze dopočítat vzdálenost překážky. Rychlost šíření zvuku ve vzduchu závisí na teplotě a vlhkosti vzduchu, což jsem při výpočtu vzdálenosti překážky zanedbal a počítám s konstantní rychlostí zvuku 340 m/s.

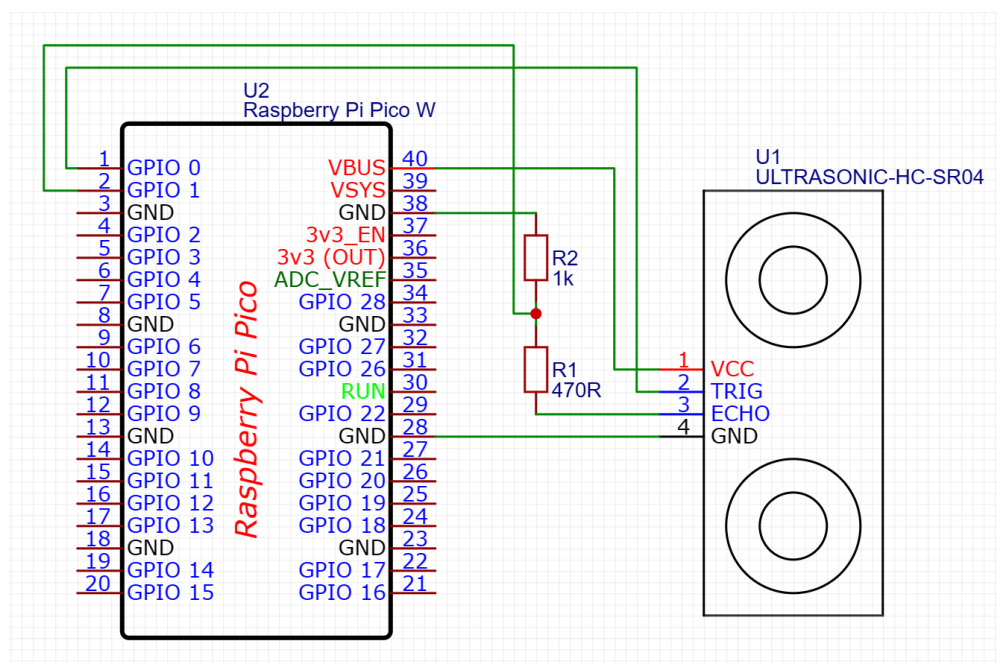
2.2 Zapojení

Ultrazvukový senzor HC-SR04 má čtyři piny (viz Obrázek 3): 5V napájení (VCC), vstupní pin řídicího signálu (TRIG), výstupní pin (ECHO) a připojení k zemi (GND).

Ultrazvukový senzor je určen pro 5V logiku. Jedno-čip Raspberry Pi Pico funguje na 3,3V logice. V případě vstupního pinu TRIG rozdíl v napěťové logice nehraje roli, jelikož senzor vyšle ultrazvukový signál i při přijetí napěťového pulzu s napětovou hladinou 3,3 V.

Obrázek 2: Časový diagram ultrazvukového senzoru

Obrázek 3: Schéma zapojení ultrazvukového senzoru

To už ale neplatí pro výstup z ultrazvukového senzoru. Výstupní signál o hladině 5 V by mohl poškodit Raspberry Pi Pico. Proto je zapotřebí přijímané napětí snížit na požadovanou hodnotu zapojením napěťového děliče (viz Obrázek 3). Podílem napětí zjistíme poměr potřebných rezistorů.

$$\frac{U_1}{U_2} = \frac{3,3}{5} \approx \frac{2}{3} \quad (1)$$

Z toho vyplývá že potřebné rezistory musí být přibližně v poměru 1:2. Dále musí mít dostatečně velkou hodnotu natolik, aby nebylo překročeno maximální zatížení výstupu ultrazvukového senzoru a zároveň musí mít dostatečně malou hodnotu, aby byly zanedbatelné oproti vstupnímu odporu Raspberry Pi Pico. Maximální proud výstupního pinu ultrazvukového senzoru je 20 mA. V rámci bezpečnosti jsem použil pro výpočet hodnotu přibližně o 85 % menší tedy 3 mA.

$$R = \frac{U}{I} = \frac{5}{0,003} \approx 1667 \, \Omega \quad (2)$$

Potřebný odpor tedy musí mít přibližně hodnotu 1667 Ω , což si díky veliké rezervě můžu dovolit zaokrouhlit na 1500 Ω . Hodnota odporu 1500 Ω je také o tři řády nižší než vstupní odpor Raspberry Pi, jenž je v jednotkách M Ω , takže vstupní odpor Raspberry Pi zásadně neovlivní funkčnost napěťového děliče. Hodnotu 1500 Ω rozdělím v požadovaném poměru 1:2.

$$R_1 = 1500 \cdot \frac{1}{3} = 500 \quad (3)$$

$$R_2 = 1500 \cdot \frac{2}{3} = 1000 \quad (4)$$

Jelikož hodnota 500 Ω se nevyskytuje v normalizovaných odporových řadách, použil jsem nejbližší normalizovanou hodnotu 470 Ω .

2.3 Program

Ultrazvukový senzor vrací napěťový pulz o délce odpovídající časovému rozdílu mezi odesláním a přijetím ultrazvukového signálu (viz. Kapitola 2.1). K určení vzdálenosti překážky je potřeba délku tohoto pulzu změřit.

K tomuto ve své ročníkové práci používám funkci `time_pulse_us` knihovny `machine` pro python. Funkce `time_pulse_us` má tři argumenty: `pin`, `pulse_level` a `timeout_us`. Argument `pin` vyžaduje adresu pinu, na kterém má být měřena doba pulzu. Argument `pulse_level` má dvě možné hodnoty logickou nulu nebo jedničku. V Případě, že je v argumentu logická nula, funkce měří dobu po kterou je na pinu logická nula. V opačném případě funkce vrací čas, po který je na pinu lo-

gická jedna. Argument `timeout_us` určuje maximální dobu trvání pulzu a je ze základu nastavený na 1 000 000 μs tedy na jednu sekundu. V případě, že je tato doba překročena v době mezi pulzy, funkce vrátí hodnotu -2. Pokud je samotný měřený signál delší než hodnota `timeout_us`, funkce vrátí hodnotu -1.

Aby senzor vyslal ultrazvukový signál, musí přijmout pulz o minimální délce 10 μs .

3 Pohon

3.1 Hardware

V ročníkové práci k zajištění trakce využívám dvou 12V motorů 25GA-370. Motory mají v sobě již zabudovanou převodovku, umožňující při přivedení napětí konstantní otáčky 200 RPM. Regulace otáček řeším využitím driveru L298N H-bridge. Ten umožňuje regulovat otáčky pomocí pulzní šířkové modulace.

3.2 Software

K regulaci otáček využívám v ročníkové práci funkci `PWM(pin, freq, duty)` knihovny `machine`, která umožňuje řídit vysílaný signál pulzní šířkovou modulací. Argument `pin` určuje adresu výstupního pinu, na němž má být vysílán signál, argument `freq` stanovuje frekvenci pulzní šířkové modulace v Hz a nakonec argument `duty` stanovuje šířku napěťového pulzu. Šířku pulzu lze určit několika způsoby, buď přímým nastavením šířky pulzu v ns přes funkci `duty_ns`, nebo určením střidy pulzní šířkové modulace přes funkci `duty_u16`. Touto funkcí je střída vyjádřena jako poměr zvoleného 16bitového čísla (0-65535) ku 65535, například `duty_u16 = 32768` nastaví střidu na 50 % maximální hodnoty napětí.

Otáčky reguluji podle aktuálního zakřivení vodicí čáry, tedy podle toho jaký infračervený senzor aktuálně snímá vodicí čáru.

4 Design karoserie